

РЕСУРСИ ДЛЯ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ ЛЬВІВЩИНИ

RESOURCES FOR THE DEVELOPMENT OF ACTIVE TOURISM IN LVIV OBLAST

У статті досліджено географію ресурсів для розвитку активного туризму у Львівській області та проаналізовано перспективи їх розвитку у після воєнному періоді. Окреслено основні функції активного туризму. Визначено роль природно-ресурсного потенціалу у розвитку активного туризму. Охарактеризовано ресурсну базу, якою володіє Львівщина для розвитку активного туризму. Визначено, що Львівщина має значний потенціал, який не повною мірою використовується через слабо розвинені інфраструктуру активного туризму та недосконалу маркетингову політику. Доведено необхідність формування позитивного іміджу Львівщини у сфері активного туризму на зовнішньому та внутрішньому туристичному ринку для різних категорій туристів. Висвітлено особливості та відображено ключові тенденції розвитку туристичної індустрії, запропоновано рекомендації щодо перспектив розвитку туристичної галузі.

Ключові слова: активний туризм, об'єкти активного туризму, велотуризм, гірськолижний туризм, екстремальний туризм, Львівщина.

The article examines the geography of active tourism objects in the Lviv region and analyzes the prospects for their development in the post-war period. The main functions of active tourism are outlined. The role of natural resource potential in the development of active tourism is defined. The resource base possessed by Lviv Oblast for the development of active tourism is characterized. It was determined that Lviv Oblast has significant potential, which is not fully utilized due to poorly developed active tourism infrastructure and imperfect marketing policy. The necessity of forming a positive image of Lviv Oblast in the field of active tourism on the foreign and domestic tourist market for various categories of tourists has been proven. The peculiarities and key trends of development of the tourism industry are highlighted, recommendations are offered regarding the prospects for the development of the tourism industry. The purpose of the article is to study the current state and trends in the development of active tourism facilities in Ukraine on the example of the Lviv region and establish their significance for the development of active tourism in the region. The object of the study is active tourism and its development in the Lviv region. The subject of the study is the tourist potential of the Lviv region and its use for the development of active tourism in Ukraine. On the Ukrainian tourist market, it is difficult to find a tour operator or travel agency that does not have sightseeing tours to Lviv. In addition to a huge number of excursions to historical sights, Lviv region has a great potential to a huge number of excursions to historical sights, Lviv region has a great potential for active recreation. However, not all tour operators are ready to offer active and extreme recreation. Active tourism is a type of tourism travel that is characterized by an active way of moving along the route. Yes, in the condition of war, it is hardly possible to talk about the development of tourism. But it is important for both the economy and society to preserve at least part of its activity. And after the end of a difficult period – direct efforts to its recovery. Therefore, it is already necessary to actively work on the tourism industry.

Key words: active tourism, objects of active tourism, bicycle tourism, ski tourism, extreme tourism, Lviv region.

УДК 338.48

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure69-40>

Данчевська І.Р.

к.е.н., старший викладач кафедри історії України, економічної теорії та туризму, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Danchevska Iryna

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv

Постановка проблеми. Активний туризм – це види туристських подорожей, які характеризуються активним способом пересування по маршруту.

У Львівській області наявні всі необхідні передумови для розвитку активного туризму, серед яких ландшафтна привабливість гірських територій, рельєфні та кліматичні можливості розвитку як літнього, так і зимового туризму. Природно-ресурсний потенціал Карпат дає змогу створити різноманітні маршрути активного туризму для різних категорій населення: туристів з дітьми, осіб з інвалідністю та інших маломобільних категорій населення. Тому дослідження ресурсного потенціалу регіону та подальшого їх використання для створення нових туристських маршрутів є актуальним.

Так, в умовах війни навряд чи можна говорити про розвиток туризму. Але як для економіки, так і суспільства важливо зберегти хоча б частину його діяльності. А після завершення важкого періоду – спрямувати зусилля на його відновлення.

Тому вже зараз потрібно активно працювати над туристичною індустрією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз туристичного потенціалу та особливостей його розвитку щодо окремих регіонів України досліджений вибірково. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної індустрії Львівської області висвітлені у наукових публікаціях, зокрема: Белуха О.М., Гірняк Л.І., Мігущенко Ю.В., Павліш Н.В., Паньків Н.Є. та інших.

Мета статті – дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку об'єктів активного туризму в Україні на прикладі Львівської області та встановлення їх значення для розвитку активного туризму в регіоні.

Об'єктом дослідження є активний туризм та його розвиток на Львівщині. Предметом дослідження є туристичний потенціал Львівської області та його використання для розвитку активного туризму в Україні. Для обґрунтування основних положень дослідження й розв'язання поставлених завдань застосовані теоретичні методи: аналіз,

систематизація, класифікація та узагальнення, порівняльний аналіз і метод спостереження.

Постановка завдання. Львівщина характеризується високим потенціалом туристичних ресурсів і, в той же час, невисоким обсягом їх освоєння, наявністю багатого природного потенціалу і одночасно низьким ступенем його використання в туристичних цілях. Саме тому стратегічна мета розвитку туристичної сфери Львівщини повинна полягати у формуванні на території м. Львова та області конкурентоспроможної туристично-рекреаційної галузі як однієї із провідних галузей територіальної спеціалізації, що забезпечить, з одного боку, попит споживачів (як українських, так і закордонних) на задоволення своїх потреб у туристично-рекреаційних послугах, а з іншого, – зробить значний внесок у соціально-економічний розвиток регіону за рахунок збільшення доходної частини обласного й муніципального бюджетів, припливу інвестицій, збільшення кількості робочих місць, поліпшення здоров'я населення, збереження й раціонального використання культурно-історичної й природної спадщини [4, ст. 125].

Виклад основного матеріалу. З початком війни в Україні постраждали всі сфери та галузі, в тому числі, туристичний сектор. Прибуток з туристичних подорожей, і, відповідно, податки з них, складають вагомую частину бюджету. Саме туризм дає поштовх до розвитку інфраструктури, включаючи підприємства торгівлі. Туристична сфера надає багато робочих місць та можливостей

для заробітку, створює умови для функціонування компаній у галузях, що співпрацюють зі сферою туризму.

На українському туристичному ринку важко знайти туроператора чи туристичну агенцію, які б не мали екскурсійних турів до Львова. Окрім величезної кількості екскурсій історичними пам'ятками, Львівщина має великий природний ресурс для активного відпочинку. Але, не всі туроператори готові пропонувати активний та екстремальний відпочинок.

Львівська область має багату й унікальну природу, яка формує основу для розвитку активних видів туризму. Для прикладу, Львівщина - регіон у якому є все необхідне для розвитку велотуризму на сучасному рівні, а саме: продумані, промарковані маршрути різного рівня складності, прокат велосипедного спорядження тощо (табл. 1).

Наявність маршрутів на вершини різного рівня складності, забезпечують розвиток гірського туризму (табл. 2).

Гірськолижний туризм стає одним із найпопулярніших видів активного туризму у світі і в Україні. Популярні центри гірськолижного туризму знаходяться у Львівській області (табл. 3).

Природні та організаційні ресурси альпінізму наявні і у Львівській області. Для аматорів скелелазіння між Львовом та Винниками знаходиться Мекка скелелазів-початківців – Чортові Скелі. Досвідчені інструктори надають страхувальні системи альпінізму та проводять майстер-клас зі скелелазіння.

Таблиця 1

Веломаршрути Львівської області

Назва веломаршруту	Прохідність траси
До гірського джерела	м. Сколе – с. Кам'янка – гора Сукіль – гірське озеро – с. Труханів – м. Сколе
Сколівськими Бескидами	м. Сколе – водоспад Кам'янка – с. Урич – смт. Східниця – м. Трускавець
Скелі Довбуша	м. Сколе – с. Труханів – скелі Довбуша – гора Сукіль – с. Кам'янка – м. Сколе
Водоспад Гуркало	м. Сколе – с. Дубина – с. Корчин – водоспад Гуркало – с. Корчин – с. Дубина – м. Сколе
Ямельниця	м. Сколе – Верхнє Синьовидне – с. Корчин – с. Крушельниця – с. Ямельниця – с. Орів – м. Сколе
Орів	м. Сколе – Верхнє Синьовидне – Нижнє Синьовидне – будинок лісника – с. Орів – с. Верхня Стінава – с. Нижня Стінава – Нижнє Синьовидне – Верхнє Синьовидне – м. Сколе
Лавочне-Бескид	сmt. Славське – с. Лавочне – перевал Бескид – с. Лавочне
Водоспад Шипіт	с. Лавочне – хребет Бескид – гора Робочин – с. Подобовець – водоспад Шипіт – с. Гукливий – смт. Воловець
Перевал Бескид-Воловець	с. Лавочне – с. Опорець – перевал Бескид – с. Скотарське – смт. Воловець
Високий Верх	сmt. Славське – с. Волосянка – туристичний комплекс “Захар Беркут” – джерело “Писана Криниця” – гора Високий Верх – полонина – гора чорна Ріпа – с. Ялинкувате – с. Волосянка – смт. Славське
На Чорну Ріпу	сmt. Славське – с. Нижня Рожанка – с. Верхня Рожанка – гора Чорна Ріпа – гора Обнога – с. Верхня Рожанка – с. Нижня Рожанка – смт. Славське

Джерело: [2; 3]

Ресурси гірського туризму Львівської області

Назва	Висота	Характеристика
Середнього рівня складності		
Гора Пікуй	1408 м.	Найвища точка Львівської області
Гора Парашка	1271 м.	Найвища і наймальовничіша вершина Сколівських Бескидів.
Гора Маківка	958 м.	Місце запеклих боїв 1915 року легіону Українських Січових Стрільців з російськими військами.
Маршрути для початківців		
Гора Ільза	1066 м.	Цей маршрут промаркований і не потребує особливих навичок.
Гора Макітра	343 м.	Найбільш квітуча місцина національного природного парку "Північне Поділля". Розташована в низькогірному пасмі Вороняки між селами Бучина, Гаї-Дітковоцькі й Суховоля.
Гори Лопата та Ключ		Мають історичну цікавинку, адже тут велися бої під час Першої світової війни та Других визвольних змагань. Ці маршрути не є екстремальними, а радше прогулянковими. Проте, щоб іти ними без гіда, необхідно мати певний досвід: вміти орієнтуватися на місцевості й вміти користуватися навігаційними приладами, адже шляхи заліснені, стежки розділяються і заблукати досить легко.
Гора Магура	1362 м.	Друга за висотою вершина Львівської області.
Гора Тетерівка	1148 м.	На самій горі та поблизу неї під час Першої світової війни точились бої, дорогою на вершину можна побачити окопи.
Гори Чорна Ріпа та Високий Верх	1285 м. і 1242 м.	Маршрут який пролягає до межі трьох областей: Львівської, Івано-Франківської та Закарпатської.

Джерело: [2; 3]

Багато сучасних туристів люблять подорожі з елементами екстриму. При цьому, різноманіття видів екстремального туризму вражає. Зокрема, у Львівській області перспективним вважається розвиток таких видів екстремального туризму, як:

- Політ на повітряній кулі.
- Парашутний спорт найкраще представлений у Городку, на аеродромі Цунів. За один день турист пройде медкомісію, тригодинний інструктаж з практичними заняттями на тренажері, оформить страховий поліс. Ще стільки часу займе підготовка спорядження та безпосередньо стрибок з висоти 900 м. На цьому ж аеродромі можна політати з інструктором на спортивному літаку Як-52.
- Парапланетарний клуб у Львові sky country єдиний у Львові, який професійно займається навчанням парапланеризму і організацією польотів на тандемі. Наявне відповідне спорядження і сертифіковані пілоти.
- Екстремальним рафтингом на гірській ріці можна займатися на річках Опір та Стрий. Складність маршрутів у повільно сягає третьої категорії (з шести можливих). На маршрутах сплаву можна відвідати водоспад Кам'янка та залишки фортеці Тустань. Для початківців практикують сплави по Дністру: з Розвадова (Миколаївський район) до Нового Роздолу, Жидачева чи Журавно. Сплави по Дністру на цій ділянці не є екстремальними, оскільки русло рівнинне [2; 3].

Спелеотуризм полягає у проходженні складних за рельєфом маршрутів в умовах відсутності природного світла, високої відносної вологості

та невисокої температури повітря [1, с. 282]. Спелеологічні тури на Львівщині проводяться:

- Печерний комплекс на Миколаївщині (с. Прийма) має три поверхи. Печери утворені у результаті вивітрювання та вимивання породи. Дослідники вважають, що перший і другий яруси могли слугувати печерним храмом.
- Печерний монастир в с. Розгірче на Стрийщині XIII–XIV ст., хоча ранні написи на стінах свідчать про діяльність людей ще у VIII–VII ст. до н.е.
- Медова печера, розташована у Винниківському лісопарку.
- Страдчанська печера, розташована на лівому березі р. Верещиці, біля с. Страдч на Яворівщині, у якій до XIV ст. діяв монастир. Печера має глибину 359 м. та приваблює паломників, зокрема і кам'яним хрестом XI ст. У часи Київської Русі та Галицько-Волинського князівства цей підземний монастир вважався другим після Києво-Печерсько лаври. Зокрема, він згадується 1242 р. під назвою "Печера Домажирова" у Галицько-Волинському літописі.
- Печери у природному комплексі річки Кам'янка на Сколівщині. Тут розташовані ціла низка природних об'єктів: скелі, печери, водоспади, мінеральні джерела вздовж каньйоно-подібною долини.
- Скелі гірського хребта Ключа, висотою 15–20 м. Групи скель мають назви – "Острів Пасхи", "Ігротека" та інші. Порожнини у скелях часто складають довжелазні лабіринти, пов'язані із 20-ма печерами комплексу. Найбільшою вва-

Гірськолижні курорти Львівської області

Назва		Характеристика
Тростян (Славськ)	До 2000 м.	Різного рівня складності. Підйомники – крісельні одномісні, 7 бугелів, бебіліфт.
Погар (Славськ)	До 1000 м.	3 траси середнього та високого рівня складності. Підйомники – 2 бугеля.
Кремінь (Політех)	До 1000 м.	2 траси середнього та низького рівня складності. Підйомники – 2 бугеля.
Варшава	До 1200 м.	Траса середнього рівня складності. Підйомник – бугель.
Плай	До 1250 м.	Розвинута інфраструктура: музейний комплекс, SPA-центр, прокат лиж, сноутюбінг, санки, інструктори. Траси різного рівня складності: 6 спусків, перепад висот 260 м. Підйомники: бугель та 2 крісельних підйомника по 1000 м., мульти-ліфт, бебі-ліфт.
Орявчик «Звенів»	До 1088 м.	2 траси середнього рівня та для початківців. Підйомник: бугель. Є сноутюбінгова траса.
Тисовець	Від 400 м. до 1017 м.	Прокладені траси для бігових лиж, біатлону, могулу, фрістайлу, сноуборду, сноутюбінгу. Є лижні трампліни. Спуски: 4 траси, ширина трас досягає 30-6 м. 2 траси середнього рівня складності для початківців. Перепад висот – 50–250 м. Підйомники: 3 бугельні, довжиною 350 м., 450 м., 960 м., канатно-крісельна дорога довжиною 2100 м. (1500 м. + 600 м. з пересадкою); мультиліфт для сноутюбінгу. Комплекс складається з готелю та декількох котеджів, приватний сектор не розвинений.
С. Волосянка «Захар Беркут»	1598 м.	Траси різного рівня складності на схилах гори Високий Верх. Ширина трас – 50–100 м. Траси позначаються різними кольорами – синім, червоним та чорним. Кольори відповідають рівню складності траси. Спуски: кілька трас довжиною до 3000 м., перепад висот – 170 м., 185 м., 550 м. Підйомники: 3 бугеля довжиною 750 м. та двокрісельний підйомник довжиною 2850 м., мультиліфт.
Сколе г. Житня	800 м.	Траса низького рівня складності для початківців. Підйомник: 1 бугель.
«Буковиця»	560 м.	Гірськолижний комплекс у Бориславі як для досвідчених лижників, так і для новачків. Є крісельний бугельний витяг і мультиліфт для дітей, тюбінг-парк, прокат спорядження, досвідчені інструктори.
С. Розлуч	До 700 м.	На одній із баз відпочинку прокладена траса для початківців. Підйомник: бугель 450 м.
С. Майдан «Чарівні озера»		Розташований на території відпочинкового комплексу «Чарівні озера». Лижна траса середнього рівня складності. Надаються послуги гірськолижної школи та прокату спорядження. Є траса для сноутюбінгу.
С. Красів		Розташований один із найбільших тюбінгових парків України «Іжак Парк». Тут є 15 тюбінгових трас – від дитячих до екстремальних.
С. Поляна		Траси для катання на лижах, сноубордах та сноутюбах, прокат спорядження, послуги інструктора

Джерело: [2; 3]

жається “Прохідний Двір”, загальна довжина ходів якої сягає 520 м [2; 3].

Висновки з проведеного дослідження.

Активний туризм має бути пріоритетним напрямком туризму, як в Україні, так і в Львівській області, оскільки зростає популяризація здорового способу життя. Однак, його розвиток у великій мірі залежить від природно-ресурсного потенціалу території, їх стану та ефективного використання. За результатами дослідження встановлено, що Львівщина володіє значним природно-ресурсним потенціалом для розвитку даного виду туризму.

Встановлено, що більшість проаналізованих об'єктів активного туризму залучені до низки туристичних турів, однак, значна частина ресурсів не повною мірою використовується для популяризації та розвитку активного туризму у Львівській

області. Загалом результати дослідження можуть бути використані органами ОТГ (об'єднаних територіальних громад) для розвитку туристичної діяльності на основі об'єктів активного туризму задля його популяризації на внутрішньому та міжнародному ринку туристичних послуг.

Отримані результати дослідження можна використати для розробки мобільного додатку з картами маршрутів та об'єктами інфраструктури активного туризму у регіоні. Йдеться і про систему інформування, де б були персональні рекомендації щодо туристичних об'єктів та готових ідей для подорожей Львівщиною, ознакування безпечних місць. Теоретико-методичні й прикладні розробки разом із отриманими результатами можуть бути використані в аналогічних дослідженнях для інших регіонів України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Борисова О.В. Спеціалізований туризм. Навч. посіб. для студентів закладів вищої освіти спеціальності «Туризм». 2020. 356 с.
2. Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua>.
3. Львівська обласна військова адміністрація. URL: <https://loda.gov.ua/allNews?tag=туризм%20Львівщини>.
4. Паньків Н.Є. Туристично-рекреаційні ресурси Львівської області: сучасний стан та перспективи використання для сталого розвитку туризму. Львів : НУ «Львівська політехніка». 2018. 256 с.
5. Павліш Л.В. Львівщина як перспективний регіон України для розвитку туризму та рекреації. *Торгівля, комерція, підприємство*. 2013. Вип. 13. С. 124–128.
6. Тимошенко О.В., Мельник А.О. Сучасний рівень розвитку туризму у Львівській області. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Том 30. № 6. С. 82–86.

REFERENCES:

1. Borysova O.V. (2020) Specializovanyj turizm. [Specialized tourism]. Navch. posib. dlja studentiv zak-

ladiv vyshhoji osvity specialjnosti «Turyzm», 356 p. (in Ukrainian)

2. Derzhavne aghentstvo rozvytku turizmu [State Tourism Development Agency]. URL: <https://www.tourism.gov.ua>. (in Ukrainian)

3. Ljvivs'ka oblasna vijskova administracija [Lviv Regional Military Administration]. URL: <https://loda.gov.ua/allNews?tag=turyzm%20Ljvivshhyny>. (in Ukrainian)

4. Panjkiv N.Je. (2018) *Turystychno-rekreacijni resursy Ljvivs'kohoji oblasti: suchasnyj stan ta perspektyvy vykorystannja dlja stalogo rozvytku turizmu* [Tourist and recreational resources of Lviv region: current state and prospects of use for sustainable development of tourism]. Lviv: NU «Lvivska politehnika», 256 p. (in Ukrainian)

5. Pavlish, L.V. (2013) Lvivshchyna jak perspektyvnyj rehion Ukrajinjy dlja rozvytku turizmu [Lviv region as promising region Ukraine for the development of tourism and recreation]. *Torhivlia, komertsia, pidpriemnytstvo*, vol. 13, pp. 124–128. (in Ukrainian)

6. Tymoshenko, O.V., Meljnyk, A. O. (2019) Suchasnyj rivenj rozvytku turizmu u Lvivskii oblasti [The modern level of tourism development in the Lviv region]. *Vcheni zapysky TNU im. V.I. Vernadskoho. Serija: Ekonomika i upravlinnja*, vol. 30, no. 6, pp. 82–86. (in Ukrainian)